

Lekkende buizen

Draaiboek voor een eindoefening brandweer (centralist, bevelvoerder, OVD, ROGS/AGS) in de bestrijding van een incident met een buisleiding.

© Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid *Nibra* – februari 2007 –
CONCEPT

Vooraf

Naar aanleiding van het verschijnen van de *Handreiking voor optreden tijdens buisleidingincidenten* wordt dit oefendraaiboek aangeboden.

Bij de vorige versie van de *Handreiking* (toen nog 'Leidraad' geheten), is gebleken dat het simpelweg beschrijven van een procedure, geen garantie is dat deze procedure ook 'tussen de oren' komt van de mensen die ermee moeten gaan werken. Daar is meer voor nodig.

Het houden van een oefening waarin de betreffende procedure wordt behandeld, is een goed middel om mensen vertrouwd te maken met de procedure. Zo vertrouwd dat men er in een crisissituatie ook naar zal handelen.

Om te bevorderen dat er ook daadwerkelijk geoefend zal worden, heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) het Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid *Nibra* opdracht gegeven om een draaiboek voor een oefening op te stellen. Dit draaiboek wordt gratis beschikbaar gesteld voor alle belanghebbenden.

De oefening past in de systematiek van de *Leidraad oefenen* en sluit aan bij verschillende oefenkaarten. Te noemen zijn:

- 221 A, Risico's bij OGS herkennen en inschatten, bevelvoerder
- 322 A, Beeld- oordeel- en besluitvorming bij OGS, OVD.

Het thema 'buisleidingincidenten' is zo specifiek, dat het een (eind)oefening op zich is, die niet vooraf wordt gegaan door basisoefeningen per functionaris. Er zijn drie aspecten die een buisleidingincident anders maken dan een 'regulier' OGS:

1. de bijzondere informatie- en communicatiestromen
2. de samenwerking met de leidingbeheerder
3. de continue uitstroom van het product.

Vooraf op de eerste twee aspecten wordt in deze oefening de nadruk gelegd. Als basiskennis geldt het optreden bij gevaarlijke stoffen. Deze oefening is daar een verbijzondering van.

Het format voor de beschrijving van deze oefening is gebaseerd op het format dat door het Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid *Nibra* is ontwikkeld voor het project Railplan en sluit aan op het format dat gehanteerd wordt door het Steunpunt Effectief Oefenen.

Inhoud

1. Vooraf
2. Ontwikkelingen

Ontwikkelingen

De wereld van de buisleidingen is volop in beweging. De regelgeving is aan verandering onderhevig en er wordt hard nagedacht aan middelen die de informatie- en communicatiestromen voor hulpverlenersdiensten eenvoudiger en betrouwbaarder maken. Hierin kunt u het één en ander lezen in de *Handreiking* en op de website van het Infopunt Veiligheid (www.infopuntveiligheid.nl, dossier 'Handreiking buisleidingincidenten').

Dit draaiboek is ontwikkeld op basis van de situatie zoals die was bij de totstandkoming van de *Handreiking* (december 2006). Wanneer er inmiddels zaken veranderd zijn, zal het draaiboek hierop aangepast moeten worden.

Oefendoelen

Voor deze oefening worden de volgende doelen gesteld.

1. Algemeen doel

De bijzondere aspecten van een buisleidingincident herkennen en er op de juiste manier naar handelen, waarbij extra aandacht geschonken moet worden aan de communicatie- en informatiestromen.

2. Bijzondere doelen

- a. *Centralist*: De centralist alarmeert op de juiste wijze voor het incident. Zodra duidelijk is dat het om een OGS gaat, hanteert de centralist de OGS-procedure. Zodra het duidelijk is dat het om een buisleidingincident gaat, hanteert en bewaakt de centralist de 'VHD-procedure'.
- b. *Bevelvoerder*: De bevelvoerder handelt volgens de OGS-procedure. Zodra hij het vermoeden heeft dat het om een buisleidingincident gaat, communiceert hij dit met de GMK en vraagt de centralist de nodige acties te doen.
- c. *De OVD*: De OVD bewaakt de informatie- en communicatiestromen en grijpt in als er iets mis dreigt te gaan. De OVD zoekt contact met de leidingbeheerder en betreft hem uitdrukkelijk bij de maatregelen die genomen moeten worden. De OVD maakt een juiste inschatting van de 'gevoeligheid' van het incident en informeert HOVD en eventueel de burgemeester.
- d. *De ROGS/AGS*: De ROGS/AGS adviseert over de te nemen maatregelen, en houdt daarbij rekening met:
 - i. De continue uitstroom van het product
 - ii. De bijzondere verspreiding van de vloeistof via drainagebuizen en oppervlaktewater
 - iii. Milieuproblematiek
 - iv. De maatregelen die de leidingbeheerder eventueel kan nemen.
- e. *De leidingbeheerder*: De leidingbeheerder treedt actief in contact met de OVD, zorgt ervoor dat hij bereikbaar is, weet wat de mogelijkheden en beperkingen zijn van 'zijn' calamiteitenorganisatie en communiceert hier ook over met de OVD en (desgevraagd) met de ROGS/AGS.

Doelgroepen en beginsituatie

De doelgroepen staan vermeld bij de oefendoelen. Voor de brandweerfunctionarissen wordt verondersteld dat zij beschikken over de vereiste kennis en vaardigheden met betrekking tot het optreden bij ongevallen met gevaarlijke stoffen.

Aard en omvang van de oefening

Het betreft een operationele oefening OGS, waarin de bijzondere aspecten van een buisleidingincident (ten opzichte van andere OGS-en) de nadruk krijgen.

De oefening krijgt de vorm van een 'table-top oefening'. Specifieke vaardigheden 'in het veld' (zoals het creëren van een opstellijn, bovenwinds aanrijden etc.) worden niet speciaal geoefend. Door juist de nadruk te leggen op de bijzondere aspecten (de informatie en communicatie) kunnen deze aspecten de benodigde aandacht krijgen. Bovendien zal de oefening op deze manier zo min mogelijk belastend zijn (in de benodigde tijd en geld).

Scenario

1. Elementen die een rol spelen

Een belangrijke kritische succesfactor bij deze oefening is dat de deelnemers voldoende geoefend zijn in het optreden bij ongevallen met gevaarlijke stoffen.

Een andere belangrijke kritische succesfactor is de bekendheid met de inhoud van de *Handreiking voor optreden tijdens buisleidingincidenten* (versie december 2006), en met name met de beschreven procedure hierin. Eventueel kan voorafgaand aan de oefening deze procedure nog in een korte presentatie (10 minuten) onder de aandacht gebracht worden.

2. Werkvormen

Aangezien de informatie- en communicatiestroom wordt geoefend, kan volstaan worden met een table-top oefening. De oefenleiding dient ervoor te zorgen dat de 'factor tijd' wel realistisch is.

3. Situatie

Het incident met een kerosineleiding van Defensie in Beek (Limburg) dient als 'inspiratie' voor het te oefenen scenario: Nadat er een hoogspanningsmast in een weiland is omgevallen, nemen voorbijgangers een penetrante, 'zware' lucht waar. Op 200 meter benedenwinds van de omgevallen mast ligt een woonwijk.

4. Meteo en tijdstip

Als op moment van de oefening.

5. Tijdverloop en scenario

T= 00.00	Fase 1: van eerste melding door omstanders aan GMK tot constatering (door bevelvoerder) dat het wellicht een buisleidingincident betreft (tijd kan ingekort worden).
T = 00.05	Fase 2: van melding van bevelvoerder aan centralist tot het contact tussen OVD en Leidingbeheerder
T= 00.20	Fase 3: van het overleg tussen OVD en Leidingbeheerder en ROGS/AGS tot stabilisatie van het incident en globaal plan van aanpak over de vervolgfase (communicatie met media, bestuurders, milieuproblematiek) (tijd kan ingekort worden).
T= 00.45	Evaluatie en afsluiting
T= 00.60	Einde oefening

6. Beschrijving scenario

De beschrijving van het scenario in dit oefendraaiboek is een beschrijving op hoofdlijnen, waarbij per fase en per niveau wordt

aangegeven welke aandachtspunten, knelpunten en dilemma's dan mogelijk een rol spelen.